

16. Дубовская Е.М. Социализация в изменяющемся мире / Е.М. Дубовская // Социальная психология в современном мире : учеб. пос. – М. : Аспект-Пресс, 2002. – С. 148–161.

17. Гордієнко М. Реконструкція консервативних ідей як механізм відтворення нації / М.Гордієнко // Українознавчий альманах. – К., 2011. – Вип. 5. – С. 199–202.

References

1. Zagorodnij Ju.I. Politychna socializacija students'koi' molodi v Ukraї'ni: dosvid, tendencii', problemy / Ju.I. Zagorodnij, V.S. Kurilo. – K. : Geneza, 2004. – 220 s.

2. Politologija dlja vchytelja: navch. posibn. dlja stud. pedagogichnyh VNZ / za zag. red.: K.O. Vashhenka, V.O. Kornijenka. – K. : Vyd-vo im. M.P. Dragomanova, 2011. – 406 s. [Elektronnyj dokument]. – Rezhym dostupu : posibnyky.vntu.edu.ua/politolog/pz.htm

3. Shhedrova G.P. Osnovy politologii': Navch. posib. / F.V. Baranov's'kyj, O.V. Novakova, N.P. Pashyna ta in. – Lugans'k: vyd-vo SNU im. V.Dalja, 2005. – 170 s.

4. Babkina O.V. Politologija: Navch. posibn. / O.V. Babkina, V.P. Gorbatenko. – K. : VC, 2006. – 568 s. [Elektronnyj dokument]. – Rezhym dostupu: <http://www.info-library.com.ua/books-book-83.htm>

5. Russkin V.V. Politychna socializacija osobystosti (analiz paradygm) / V.V. Russkin // Visn. ChDU im. P.Mogyly: Naukovi pracı. – 2005. – T. 44. – Vyp. 31: Politychni nauky. – S. 89–95.

6. Akinsheva I.P. Traktuvannja ponjattja politychnoi' socializacii' v suchasnyj pedagogichnij nauči / I.P. Akinsheva // Nauk. zapysky Nizhyn's'kogo derzh. un-tu im. M.Gogolja: Psyhologo-pedagogichni nauky. – 2012. – № 3. – S. 7–10.

7. Leshhenko S.V. Instytucijna skladova politychnoi' socializacii' v umovah transformacii' suspil'stva : avtoref. dys. ... kand. polit. nauk : 23.00.02 / S.V. Leshhenko ; Kyi'v. nac. un-t im. T.Shevchenka. – K., 2010. – 18 s.

8. Jurij N.M. Politychna socializacija molodi v umovah transformacii' suspil'stva: analiz mizhnarodnogo i ukrai'ns'kogo dosvidu: Avtoref. dys. ... kand. polit. nauk : 23.00.04 / N.M. Jurij ; Odes. nac. juryd. akad. – O., 2002. – 16 s.

9. Russkin V.V. Politychna socializacija osobystosti: osoblyvosti spryjnjattja politychnoi' informacii' / V.V. Russkin // Naukovi pracı. Politychni nauky: naukovo-metodychnyj zhurnal. – Mykolai'v : Vyd-vo MDGU im. P.Mogyly, 2008. – T. 79. – Vyp. 66. – S.33–37.

10. Ishakova N.G. Politychna socializacija jak skladova demokratsyazacii' suchasnogo suspil'stva: Avtoref. dys. ... kand. polit. nauk : 23.00.02 / N.G. Ishakova; Kyi'vs'kyj nac. un-t im. T.Shevchenka. – K., 2006. – 23 s.

11. Katajeva M.S. Politychna socializacija shkoljariv v umovah transformacii' ukrai'ns'kogo suspil'stva: Avtoref. dys. ... kand. polit. nauk : 23.00.03 / M.S. Katajeva; NAN Ukraї'ny. In-t derzhavy i prava im. V.M. Korec'kogo. – K., 1999. – 18 s.

12. Gedikova M.P. Politychna socializacija osobystosti v period demokratsyazacii' ukrai'ns'kogo suspil'stva : Avtoref. dys. ... kand. polit. nauk : 23.00.02 / N.P. Gedikova ; Odes. derzh. juryd. akad. – O., 1999. – 19 s.

13. Stel'mah V. Nepolitychni agenty politychnoi' socializacii' / V.Stel'mah // Viche: teoretychnyj i gromads'ko-politychnyj zhurnal. – K. : Verhovna Rada Ukraї'ny. – 2012. – № 12. – S. 19–21.

14. Probyjgolova N. Dejaki tendencii' procesu politychnoi' socializacii' molodi / N.Probyjgolova // Politychnyj menedzhment. – 2005. – № 4. – S. 70–81.

15. Proskurina O. Udoskonalennja form socializacii' i proces stanovlennja osobystosti / O.Proskurina // Politychnyj menedzhment. – 2003. – № 2. – S. 50–56.

16. Dubovskaja E.M. Socializacija v izmenjajushemsja mire / E.M. Dubovskaja // Social'naja psihologija v sovremennom mire: Ucheb. pos. – M. : Aspekt-Press, 2002. – S. 148–161.

17. Gordijenko M. Rekonstrukcija konservativnyh idej jak mehanizm vidtvorennya nacii' / M.Gordijenko // Ukraї'noznachnyj al'manah. – K., 2011. – Vyp. 5. – S. 199–202.

Bereza V. O., Ph.D., National pedagogical university, is the name of M. P. Dragomanov (Ukraine, Kyiv), gileya.org.ua@gmail.com

The concept of political socialization in modern political science discourse

Occurrence of human political environment, its inclusion in the political relations, the system of political orientations, traditions, processes and phenomena is due to the political socialization on the basis of the formation of the individual necessary for political qualities of life. Therefore, the concept of political socialization is more appropriate application of modern political science discourse. At the same time the interpretation of its content is developed mainly in the context of

policy research, pluralism, hegemony and conflict theory. Given this, the attention of researchers are not only the formation of a citizen, the development of his political qualities, but also the features inherent political orientations in a transitional society, the problem of political education of future generations, etc. The article is devoted to the consideration of the concept of meaningful political socialization in modern political science discourse.

Keywords: *people, politics, socialization, political socialization, political environment.*

Береза В. А., кандидат педагогических наук, Национальный педагогический университет им. М. П. Драгоманова (Украина, Киев), gileya.org.ua@gmail.com

Понятие политической социализации в современном политологическом дискурсе

Вхождение человека в политическую среду, его включение в политические отношения, систему политических ориентаций, традиций, процессов и явлений происходит благодаря политической социализации на основании формирования у индивида необходимых для политической жизнедеятельности качеств. Поэтому понятие политической социализации все больше находит должное применение в современном политологическом дискурсе. Одновременно толкование его содержания разворачивается преимущественно в контексте исследования политики, плюрализма, гегемонии и теории конфликта. Учитывая это, во внимании исследователей находятся не только вопросы становления личности гражданина, развитие его политических качеств, но и особенности присущих ему политических ориентаций в переходном обществе, проблема политического воспитания подрастающих поколений и т.д. Статья посвящена содержательному рассмотрению понятия политической социализации в современном политологическом дискурсе.

Ключевые слова: *человек, политика, социализация, политическая социализация, политическая среда.*

* * *

УДК 323

Григор О.
кандидат наук з державного управління, Національний педагогічний університет ім. М. П. Драгоманова (Україна, Київ), gileya.org.ua@gmail.com

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ КОНСЕНСУСУ

Політичний досвід ХХ століття однозначно заперечує ідеологію і політику протистояння, конфлікту та сутички. Замість них пропонуються різні концепції демократичного розвитку, взаємодії і співпраці народів та культур. І хоча конфліктних ситуацій в сучасній політичній практиці не зменшилося, ідеї демократизму, стало людського розвитку й толерантності активно реалізуються не тільки окремими державами, але й на міжнародному рівні. Отже, можливість консенсусного розв'язання конфліктів виявляється все більш затребуваною і ймовірною. З огляду на це постає завдання осмислення демократичного світогляду як засади сучасного політичного консенсусу, а також розгляду суперечностей досягнення консенсусу в системі внутрішніх і міжнародних демократичних відносин.

Ключові слова: *людина, політика, консенсус, політичний консенсус, консенсуалізм.*

Як наукова категорія, “консенсус” використовується цілою низкою соціальних наук: юриспунденцією, соціологією, конфліктологією, психологією, політологією, тощо. Кожна з цих наук має свою трактовку поняття “консенсус” та свої підходи до його аналізу.

Соціологи вважають, що консенсус не тільки сприяє прямому впливу суспільної думки на політико-юридичні процеси, а й формує саму суспільну думку. Консенсус можна визначити як одну з форм соціальної взаємодії індивідів, соціальних груп, прошарків, класів, соціальних і політичних структур, що припускає в ідеальній сфері схожість ціннісно-орієнтаційних установок, об'єктивованих у їх узгоджених діях.

Консенсус позитивно впливає на психологічний клімат у конкретній організації і в суспільстві загалом, бо орієнтує не на конфронтацію і пошук тих, хто не згоден, а на врахування інтересів усіх членів.

Соціологічна інтерпретація консенсусу виходить з проблем, що породжені соціальною диференціацією суспільства:

– нові соціальні верстви, групи, страти реалізують і виборюють свої інтереси у латентному протистоянні й відкритій боротьбі. Тому говорити і прагнути соціальної згоди, не торкаючись соціальної структури суспільства, неможливо, адже злагода (суспільний консенсус) стає реальністю лише тоді, коли раніш конфліктуючі групи згодні скорегувати свої позиції чи інтереси заради підтримання соціального миру. Зокрема, транзитивні пострадянські суспільства досить реально характеризуються ворожістю окремих соціальних груп (статусних, майнових, політичних, етнічних, релігійних) одна до одної;

– поглиблюється дихотомія суспільства на вищі та нижчі верстви; крім того, боротьба еліт на верхівці за владу, її ресурси і привілеї певним чином вражає інші верстви суспільства, що породжує “епідемію” конфліктів.

Консенсуальна думка є серединною, поміркованою, виваженою; отже, рівень консенсусу свідчить, наскільки конкретна пропозиція узгоджена, тобто наблизена до загальної прийнятної думки [1].

У концептуальному розумінні консенсус виражає певний стан суспільної, колективної чи індивідуальної свідомості, згідно якої особи (носії свідомості), що входять до різних соціальних груп, класів і верств, орієнтовані на стратегію соціального діалогу, партнерства чи інші комунікативні практики [1].

З точки зору конфліктологів, консенсус (згода) є рішенням, прийнятним для конфліктуючих сторін, у розробці якого свідомо беруть участь всі учасники процесу. Подібна угода може базуватися тільки на стабільній згоді, у якій зацікавлені всі учасники конфлікту.

Консенсус, як метод вирішення конфліктів, передбачає наявність певних умов:

– предмет суперечки повинен бути надзвичайно складним, а інтереси сторін повинні значною мірою розбігатися, що ускладнило б пошук вирішення конфлікту;

– обидві сторони готові розпочати пошук в сфері не схожих раніше інтересів; наявність часу для пошуку альтернатив, що змогли б задовольнити обидві сторони;

– сторони повинні бути зацікавлені в достроковому, але не в тимчасовому вирішенні проблеми.

Використання технології консенсусу при керуванні конфліктами має на меті не тільки мінімізацію його наслідків, але і максимальне збільшення користі для усіх причетних до конфлікту. Крім узгодження інтересів усіх сторін, консенсус передбачає узгодження і з інтересами зовнішньої сторони, з якими повинні погодитися учасники конфлікту.

Важливість консенсусу посилюється тим, що за його умов стимулюється вироблення механізмів зняття антагоністичних протиріч у політиці та праві, як завдяки системі звичайної представницької демократії (що ґрунтується на пріоритеті громадянських прав), так і на основі “демократії згоди”, тобто принципів справедливого врахування колективних інтересів, особливо специфічних інтересів малих груп.

У конфліктологічній науці використовується також поняття “консенсуалізм” (згода, узгодження, домовленість, єдність, однастайність, співучасть, гармонія, одноголосність). Це поняття використовується для визначення узгодженої, толерантної взаємодії людей; певної згоди зі спірних питань [2, с. 76], особливої форми духовної організації особистості чи суспільства, яка відповідає поведінковій стратегії “соціального партнерства”.

Змістовним антиподом поняттю “консенсус” у конфліктології виступає поняття “дисенсуалізм” (від лат.: *Disensus* – суперечка, незгода, невідповідність, розкід, суперечність, розлад, звада, чвара) – це система суперечливих відносин між індивідами, руйнівного ставлення до природи і до себе, а також така організація суспільства, що відповідає протилежній поведінковій стратегії – соціальній конфронтації, антигуманній агресії, навіть, вандалізму [1].

Юристи під консенсусом розуміють метод розробки і прийняття міжнародних правових актів. Консенсус – це принцип колегіального рішення, протилежного до права вето. Вето означає право одного з учасників обговорення законодавчого або іншого акту заборонити ухвалення рішення. Консенсус, навпаки, вимагає позитивного рішення на основі узгодження позицій, компромісу, співробітництва. Відповідно до цього підходу право й закон можна розглядати з позицій досягнення юридичного консенсусу в суспільстві. Саме узгодження інтересів становить базову основу для верховенства закону в ієрархії правової системи й сприятливі умови для всієї наступної правової діяльності держави [3].

Поняття “консенсус” як юридичний термін використовували ще в римському праві. У той час так називали угоду, добровільну узгоджену волю договірних сторін; одностороннє схвалення вповноваженою особою (наприклад опікуном) чужої правової дії як обов’язкову умову її дійсності; а в публічному праві – колективне схвалення (наприклад зборами або сенатом) важливого заходу [4].

Більш широко термін “консенсус” використовують юристи-міжнародники, розглядаючи його як метод вироблення й ухвалення міжнародно-правових актів. Проте однозначного розуміння консенсусу й у цій галузі немає. Наведені визначення можна умовно поділити на дві категорії: до першої належать ті з них, що акцентують увагу на процедурі ухвалення рішення (процедура “відсутності заперечень”, ухвалення резолюції без формального голосування, взаємні консультації учасників на попередньому етапі тощо), до другої – які наголошують на досягнутому ступені узгодженості позицій [4].

Залежно від того, які правові відносини досліджують, консенсус може бути необхідною умовою (елементом фактичного складу) виникнення правовідносин або об’єктом правовідносин. У першому випадку йдеться, передусім, про договірні відносини в цивільно-правовій сфері, у другому – про процесуальні відносини, спрямовані на досягнення консенсусу в разі виникнення юридичного конфлікту між суб’єктами (зазначені відносини можуть виникати в будь-якій зі сфер, які підлягають правовому регулюванню:

конституційно–правовій, цивільній, адміністративній, кримінальній, трудовій, сімейній тощо) [1].

Найактивніше юридичний консенсус функціонує в цивільному праві та цивільному процесі. Ці галузі права ґрунтуються на принципі диспозитивності, який надає сторонам правовідносин можливість самостійно визначати характер і обсяг взаємних прав й обов'язків, урегулювати розбіжності, що виникають.

Отже, гуманістична сутність правового консенсусу та його юридичні підстави полягають в гарантуванні прав і свобод людини, завдяки можливостям їх фактичної реалізації у соціально–політичній практиці.

Політологічне трактування консенсусу спирається на наявність чи акцентування певних базисних політичних цінностей і норм, які поділяють усі головні політичні актори.

У політології поняття політичного консенсусу охоплює таке поле дослідження, як правомірність політичного панування (тобто легітимність) і його зв'язок зі стабільністю політичної системи. Відповідно М. Хеттиху, політичний консенсус – це “суспільне визнання способів і засобів політичного правління й інтеграції” [5, с. 82]. Чим вище рівень згоди, що знаходить відбиття в ідеї, яка легітимізує, тим більш стабільна політична система. Таким чином, за допомогою політичного консенсусу здійснюється реальна, фактична легітимація політичного панування. У юридичній літературі консенсус як результат нерідко ототожнюють із процесом застосування погоджувальних процедур, досягнення консенсусу. На думку дослідників, для теоретичного розв'язання окресленої проблеми можливим є введення терміна “консенсуалізація”. І якщо консенсус сам по собі повинен бути несуперечливим, то консенсуалізація неминуче пов'язана з подоланням протиріч і конфліктів [6].

Також у юридичній літературі консенсус як результат нерідко ототожнюють із процесом застосування погоджувальних процедур, досягнення консенсусу.

На консенсуальних засадах суспільно політичного договору ґрунтуються положення і норми Конституції України, які слугують запобіганню та врегулюванню конфліктів у державно правовій сфері. Консенсуальний потенціал Конституції України виявляється, зокрема, у змісті ст. 22, яка наголошує, що конституційні права і свободи людини не можливо скасувати, а за умов прийняття нових норм чи внесення змін до законодавства, як підкреслював Ю.М. Тодика, не припустимо звуження змісту та обсягу існуючих прав і свобод [7, с. 264–265].

У політології термін “консенсус” означає також згоду, ухвалення учасниками політичного процесу солідарної позиції з тих або інших питань [8].

У політичній сфері консенсус розглядається ще й як наявність деяких базисних цінностей і норм, які розділяють всі основні соціальні групи. Це означає, насамперед, загальну згоду щодо процесу прийняття рішень, із чого виходить, що меншість заздалегідь готова підкоритися рішенням перемігшої у відкритому політичному суперництві більшості, бо остання готова забезпечити права меншостей на протест, критику й

опозицію, і тим самим консенсус трансформує владу в авторитет [8].

Отже, консенсус – це:

– процес досягнення спільного рішення через розробку попередньо погодженого погляду;

– процедура прийняття рішення без голосування і за відсутності у більшості випадків формально внесених заперечень [9].

За твердженням “Міжнародної енциклопедії соціальних наук”, політичний консенсус існує тоді, коли значна частина членів суспільства, стурбована рішеннями, що стосуються питань розподілу влади, статусу, прав, прибутків, багатства та інших важливих цінностей, навколо яких можуть виникати конфлікти, перебуває у відносній згоді в своїх переконаннях про те, які політичні рішення можуть бути прийняті, та мають певні почуття єдності між собою і з суспільством в цілому [10, с. 42].

Найсприятливіші умови досягнення політичного консенсусу виникають завдяки поширенню принципів толерантності, компромісу, громадянськості, поваги до чинного права, що стимулює збалансування й гармонізацію егоїстичних інтересів окремих соціально–статусних, політичних, економічних, етнічних, релігійних та інших груп [11, с. 181].

Визнання загальної злагоди одним з основних принципів громадського життя формує нову сучасну свідомість громадян, якій далека упередженість і непримиренність. Цивільна згода на основі консенсусу підсилює легітимний характер політичної системи, робить її більш стабільною, зміцнює взаємозв'язок із громадянським суспільством. Отже, консенсус як політичний термін означає спільність поглядів різних соціально–політичних груп на політичну ситуацію в країні й підходи до вирішення перспективних проблем [3].

Українська дослідниця, О. Москаленко, розглядають консенсус, в першу чергу, як результат політичної (громадянської) згоди між політичними суб'єктами. “Під консенсусом у розумінні громадянської згоди, – пише дослідниця, – доцільно розуміти стан соціально–політичної системи, котрий характеризується значною підтримкою з боку населення існуючих державного устрою і політики, відсутність їх активного неприйняття, що дає змогу управляти суспільством ненасильницькими методами. Революції, соціальні потрясіння, безкомпромісні варіанти політичної поведінки розглядаються в рамках консенсусної парадигми як аномалія політичного життя. Тому для свого органічного існування політика повинна запобігати конфліктам і кризам, підтримувати стан “соціальної солідарності” (Е. Дюркгейм), виявляти постійний “педагогічний” вплив суспільства на громадян (Д. Дьюї). Визнання верховенства культурних норм і цінностей у політичному і соціальному житті ґрунтується на впевненості у можливостях людини свідомо розпоряджатися і власними, і суспільними ресурсами. Гуманізм, впевненість у можливостях людини чинити опір руйнуванню влади та суспільства дістали у парадигмі консенсусу всебічне обґрунтування” [12].

Російський дослідник О. Галкін пропонує наступне визначення консенсусу: “Консенсус – це принципове

визнання того, що за всієї протилежності інтересів об'єктивно існує сфера потенційної згоди (національного чи глобального виміру) та прагнення не піддавати її небезпеці при вирішенні цих інтересів" [13, с. 58].

Консенсус означає єдність думок, суджень, позицій та взаємної згоди на мікро- (між окремими політиками чи дрібними політичними групами) та макрорівнях (між політичними партіями та рухами, гілками влади, державами тощо).

Під консенсусом розуміється широка цивільна згода, що існує або формується в суспільстві. У такому, "широкому" розумінні політичний консенсус тісно примикає до свого соціологічного трактування як згода значимої більшості людей будь-якого співтовариства щодо найбільш важливих аспектів його соціального порядку, виражена в діях [14, с. 134].

З аналізу відомих концепцій взаємодії суб'єктів політичних відносин виходить, що їх можна умовно розділити на дві групи за телеологічною ознакою: цілі суб'єктів політики лежать або у площині успіху, або у площині взаєморозуміння, а це означає, що для становлення консенсусної форми, як такої, що орієнтована на взаємопорозуміння, підходять концепції другої категорії. Таким чином, можна зробити висновок, що найбільш ефективною платформою консенсусної політичної взаємодії є синтез концепцій політичної участі та політичного представництва [15].

Разом з тим, розв'язання державно-політичних конфліктів шляхом правового консенсусу стикається з багатьма об'єктивними перешкодами, особливо за відсутністю громадянської злагоди. Саме тому законодавство, як правило, не містить вимог щодо вирішення спірних питань виключно консенсусальним методом.

Отже, консенсус – це не односторонність, тому що повного збігу позицій всіх учасників процесу ухвалення рішення тут не потрібно. Він припускає тільки відсутність прямих заперечень і цілком допускає нейтральну позицію (утримання від голосування) і навіть окремі застереження до рішення (якщо, звичайно, вони не підірвають основу досягнутої угоди). Разом з тим консенсус – не рішення більшості, тому що він несумісний з негативною позицією хоча б одного з учасників.

Список використаних джерел

1. Герасіна Л.М. Принцип толерантності і консенсусальні практики демократичного суспільства: пошук соціального діалогу / Герасіна Людмила Миколаївна // Вісник Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна. – Режим доступу до ресурсу: http://www.sociology.kharkov.ua/socio/docs/magazin/vesnik_soc/795.pdf
2. Словник термінів з правової конфліктології / за заг. ред. М.І. Панова, Ю.П. Битяка, Л.М. Герасіної. – Харків: Одісей, 2006. – 208 с.
3. Поняття про консенсус // Скібіцька Л.І. Конфліктологія / Л.І. Скібіцька. – Режим доступу до ресурсу: http://b-ko.com/book_20_glava_51_8.8.2_Ponjattja_pro_konsensus.html
4. Свиридчук Н.П. Інструментальна цінність консенсусу як форми вирішення юридичного конфлікту / Свиридчук Наталія Петрівна. – Режим доступу до ресурсу: http://archive.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/Nvknvvs/2011_1/sviryd.htm
5. Hattich M. Grundbegriffe der Politikwissenschaft. – Darmstadt, 1980.
6. Глухова А.В. Компромисс и консенсус как методы регулирования и разрешения политических конфликтов / А.В. Глухова. – Режим доступу до ресурсу:

http://politiko.ua/groups/talk_topic?id=528

7. Тодыка Ю.Н. Основы конституционного строя Украины / Тодыка Ю.Н. – Харьков: Факт, 1999. – 320 с.
8. Корх О. Ліберально-консервативний консенсус у виробленні державної політики / Олександр Корх, Наталія Липовська. – <http://www.visnyk-nanu.kiev.ua/liberalno-konservativnij-konsensus-u-viroblenni-derzhavnoi-politiki/>
9. Методи прийняття рішень в міжнародних організаціях. – Режим доступу до ресурсу: <http://kimo.univ.kiev.ua/MOrg/07.htm>
10. Пойченко А.М. Конфлікт у політичному житті сучасної України: теорія і технологія розв'язання: навчальний посібник / Пойченко А.М., Ребкало В.А., Хворостяний О.І. – К., 1997. – 96 с.
11. Консенсус / Л.М. Герасіна // Соціологія політики: Енцикл. словник / авт.-упоряд.: В.А. Полторак, О.В. Петров, А.В. Толстоухов. – К.: Вид-во Європ. ун-ту, 2009. – С. 180–181.
12. Москаленко О.М. Конфліктно-консенсусна парадигма регулювання суспільно-політичних відносин / Москаленко Олена Михайлівна. – Автореф. дис. ... канд. політ. наук. Спец. 23.00.02 – політичні інститути та процеси. – К., 2000. – Режим доступу до ресурсу: <http://cheloveknauka.com/konfliktno-konsensusnaya-paradigma-regulirovaniyaobshchestvenno-politicheskikh-otnosheniy>
13. Галкин А.А. Общественная стабильность: некоторые теоретические подходы / Галкин А.А. // Мировая экон. и междунар. отношения. – 1990. – № 9. – С. 55–67.
14. Современная западная социология: словарь / сост. Ю.Н. Давыдов, М.С. Ковалева, А.Ф. Филиппов. – М.: Политиздат, 1990. – 432 с.
15. Очиров Н.Л. Политический консенсус как форма взаимодействия субъектов политических отношений / Очиров Николай Лиджиевич. – Автореф. дисс. ... канд. полит. наук по специальности ВАК РФ 23.00.02. – Волгоград, 2006. – Режим доступу до ресурсу: <http://cheloveknauka.com/politicheskij-konsensus-kak-forma-vzaimodeystviya-subektov-politicheskikh-otnosheniy#ixzz2mdoFWFdr>

References

1. Gerasina L.M. Pryncyp tolerantnosti i konsensual'ni praktyky demokratychnogo suspil'stva: poshuk social'nogo dialogu / Gerasina Ljudmyla Mykolaj'vna // Visnyk Harkiv's'kogo nacional'nogo universytetu imeni V.N. Karazina. – Rezhym dostupu do resursu: http://www.sociology.kharkov.ua/socio/docs/magazin/vesnik_soc/795.pdf
2. Slovyk terminiv z pravovoi' konfliktologii' / Za zag. red. M.I. Panova, Ju.P. Bytjaka, L.M. Gerasinoi'. – Harkiv: Odisej, 2006. – 208 s.
3. Ponjattja pro konsensus // Skibic'ka L.I. Konfliktologija / L.I. Skibic'ka. – Rezhym dostupu do resursu: http://b-ko.com/book_20_glava_51_8.8.2_Ponjattja_pro_konsensus.html
4. Svyrydjuk N.P. Instrumental'na cinnist' konsensusu jak formy vyrishennja jurydychnogo konfliktu / Svyrydjuk Natalija Petrivna. – Rezhym dostupu do resursu: http://archive.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/Nvknvvs/2011_1/sviryd.htm
5. Hattich M. Grundbegriffe der Politikwissenschaft. – Darmstadt, 1980.
6. Gluhova A.V. Kompromiss i konsensus kak metody regulirovaniya i razreshenija politicheskikh konfliktov / A.V. Gluhova. – Rezhym dostupu do resursu: http://politiko.ua/groups/talk_topic?id=528
7. Todyka Ju.N. Osnovy konstitucionnogo stroja Ukrainy / Todyka Ju.N. – Har'kov: Fakt, 1999. – 320 s.
8. Korh O. Liberal'no-konservatyvnyj konsensus u vyroblenni derzhavnoi' polityky / Oлександр Korh, Natalija Lypov's'ka. – <http://www.visnyk-nanu.kiev.ua/liberalno-konservativnij-konsensus-u-viroblenni-derzhavnoi-politiki/>
9. Metody pryjnattja rishen' v mizhnarodnyh organizacijah. – Rezhym dostupu do resursu: <http://kimo.univ.kiev.ua/MOrg/07.htm>
10. Pojchenko A.M. Konflikt u politychnomu zhytti suchasnoi' Ukrainy: teorija i tehnologija rozv'jazannja: Navchal'nyj posibnyk / Pojchenko A.M., Rebkalov V.A., Hovorostjanyj O.I. – K., 1997. – 96 s.
11. Konsensus / L.M. Gerasina // Sociologija polityky: Encykl. slovyk / Avt.-uporjad.: V.A. Poltorak, O.V. Petrov, A.V. Tolstouhov. – K.: Vyd-vo Jevrop. un-tu, 2009. – S. 180–181.
12. Moskalenko O.M. Konfliktno-konsensusna paradygma reguljuvannja suspil'no-politychnyh vidnosyn / Moskalenko Olena Myhajlivna. – Avtoref. dys. ... kand. polit. nauk. Spec. 23.00.02 – politychni instytuty ta procesy. – K., 2000. – Rezhym dostupu do resursu: <http://cheloveknauka.com/konfliktno-konsensusnaya-paradigma-regulirovaniyaobshchestvenno-politicheskikh-otnosheniy>

13. Galkin A.A. Obshhestvennaja stabil'nost': nekotorye teoreticheskie podhody / Galkin A.A. // Mirovaja jekon. i mezhdunar. otnosheniya. – 1990. – № 9. – S. 55–67.

14. Sovremennaja zapadnaja sociologija: slovar' / sost. Ju.N. Davydov, M.S. Kovaleva, A.F. Filippov. – M. : Politizdat, 1990. – 432 s.

15. Ochirov N.L. Politicheskij konsensus kak forma vzaimodejstviya sub#ektov politicheskikh otnoshenij / Ochirov Nikolaj Lidzhievich. – Avtoref. diss. ... kand. polit. nauk po special'nosti VAK RF 23.00.02. – Volgograd, 2006. – Rezhym dostupu do resursu: <http://cheloveknauka.com/politicheskij-konsensus-kak-forma-vzaimodeystviya-subektov-politicheskikh-otnosheniy#ixzz2mdoFWFdr>

Grigor O., Ph.D. in Public Administration, National pedagogical university, is the name of M. P. Drahomanov (Ukraine, Kyiv), gileya.org.ua@gmail.com

Theoretical and methodological basis of the research consensus

The political experience of the twentieth century clearly rejects the ideology and policy of confrontation, conflict and confrontation. Instead, they offered a different concept of democratic development, interaction and cooperation between the peoples and cultures. Although conflicts in contemporary political practice, not diminished, the idea of democracy, sustainable human development and tolerance actively implemented not only by individual states, but also at the international level. Thus, the possibility of a consensual resolution of conflicts is more marketable and likely. Given this, there is a problem understanding the democratic foundations of the modern world as a political consensus, as well as consideration of the contradictions to reach consensus on the system of internal and international democratic relations.

Keywords: people, politics, consensus, political consensus consensualism.

Григор О., кандидат наук по государственному управлению, Национальный педагогический университет им. М. П. Драгоманова (Украина, Киев), gileya.org.ua@gmail.com

Теоретико-методологические основы исследования консенсуса

Политический опыт XX века однозначно отрицает идеологию и политику противостояния, конфликта и столкновения. Вместо них предлагаются различные концепции демократического развития, взаимодействия и сотрудничества народов и культур. И хотя конфликтных ситуаций в современной политической практике не уменьшилось, идеи демократии, устойчивого человеческого развития и толерантности активно реализуются не только отдельными государствами, но и на международном уровне. Итак, возможность консенсусного решения конфликтов оказывается все более востребованной и вероятной. Учитывая это, возникает задача осмысления демократического мировоззрения как основы современного политического консенсуса, а также рассмотрения противоречий достижения консенсуса в системе внутренних и международных демократических отношений.

Ключевые слова: человек, политика, консенсус, политический консенсус, консенсуализм.

* * *

УДК [007:304:070]:061.2

Шваб М. А.
аспірантка кафедри політології
та державного управління,
Східноєвропейський національний університет
(Україна, Луцьк), shvab.mariana@gmail.com

СОЦІАЛЬНІ МЕДІА У ДІЯЛЬНОСТІ НЕУРЯДОВИХ ОРГАНІЗАЦІЙ: ТЕОРЕТИКО-ПРИКЛАДНИЙ ВИМІР

Аналізуються соціальні медіа як ефективний інструмент засобів масової комунікації у діяльності неурядових організацій. У статті йдеться про стрімкий розвиток інформаційних технологій, що спричинило занепад традиційних засобів масової комунікації та перехід суспільства на онлайн-канали спілкування. Автор наголошує, що все більше неурядових організацій запроваджує використання соціальних медіа задля швидкої та ефективною комунікації. Причиною цього стала інформаційна революція, яка вимагає інформативності, комунікативності та мобільності сучасної людини. Автор проводить аналіз різних інструментів соціальних медіа та виокремлює чотири найефективніші: Twitter, Facebook, LinkedIn та блоги. Кожна неурядова організація обирає свою стратегію комунікації, від якої залежить успіх її діяльності. Основним залишається чіткий план її реалізації. У статті наведені приклади успішного застосування соціальних медіа-інструментів серед таких неурядових організацій: DoSomething.org, благодійність: вода (charity: water), Міжнародна амністія (Amnesty International) та Червоний хрест (Red Cross). Автор статті наголошує на тому, що соціальні медіа сьогодні – це найшвидший, найпростіший та найефективніший спосіб комунікації.

Ключові слова: неурядові організації, засоби масової комунікації, соціальні медіа, комунікація, соціальні мережі.

Сьогодні не викликає жодних сумнівів, що феномен соціальних медіа докорінно змінив традиційні способи комунікації. Спостерігаємо стрімке зростання Інтернет-користувачів, зокрема користувачів соціальними медіа у всьому світі. Неурядові організації не стали виключенням, вони також активно використовують соціальні медіа для залучення цільової аудиторії, поширення та обміну інформацією, просування своїх послуг, організації комунікації та онлайн діалогу. Соціальні засоби масової інформації, такі як Twitter, Facebook, блоги, RSS та вікі сьогодні стали невід'ємною частиною щоденного спілкування переважної більшості користувачів Інтернету. Велика кількість організацій також приєдналася до онлайн спільнот задля швидкої та ефективної комунікації з громадськістю та її членами [7, с. 61]. Ці засоби масової інформації можуть стати потужними інструментами для розповсюдження інформації, обміну та її створення. Основними щодо їхнього використання залишається простота, швидкість та можливість без жодних особливих затрат та навичок залучити велику аудиторію.

Аналіз останніх досліджень. Ціла низка авторів досліджувала поняття “соціальні медіа”: Адріан Палмер [9], Ден Зарела [12], Ларі Вебер [11] та інші. Особливу увагу ефективності використання соціальних медіа у діяльності неурядових організацій приділили: Данах Бойд [2] та Майкл Гуревич [5].

Метою дослідження є аналіз соціальних медіа, як одного із найсучасніших та найефективніших інструментів для швидкої та ефективної комунікації неурядових організацій із цільовою аудиторією.

Завдяки стрімкому розвитку інформаційних технологій багато газет та телевізійних каналів втратили свою аудиторію, оскільки традиційні друковані ЗМІ та засоби сповіщення, як основні рекламні інструменти, зіткнулися з серйозними проблемами [5]. Форестер Дженнінгс у своєму дослідженні говорить про перехід європейського суспільства на онлайн-канали, таким чином більша половина 52% європейців користуються Інтернетом вдома щодня. Приблизно 36% тих, хто постійно користується Інтернетом зменшили перегляд телебачення, 28% скоротили читання газет та журналів, 17% відмовилися від радіо [9, с. 164]. Взявши до уваги вище названі факти, можемо стверджувати, що інформаційна революція (Інтернет, мобільні та соціальні медіа) відчутно змінила традиційний спосіб пропаганди неурядових організацій.

Значимість соціальних медіа була доведена в нещодавніх дослідженнях, які показали, що переважна більшість PR-спеціалістів 88% використовують ті чи інші соціальні медіа для пропаганди та залучення суспільства до НУО чи її проекту [8]. В четвірку найкращих інструментів соціальних медіа входять: Facebook, Twitter, LinkedIn та блоги.

На думку Адріана Палмера, соціальні медіа – це онлайн-застосунки (технології), платформи та засоби масової інформації, метою, яких є взаємодія, співпраця та обмін контенту. Важливість соціальних медіа полягає у взаємодії користувачів із суспільством, а також у